

Република Србија
ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Број: 01-290711
22.6.2018.

Јагодина

На основу члана 70. став 4. Статута, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу обавештава јавност

I. Ставља се на увид јавности завршни рад на мастер академским студијама, под називом *Утицај дешта на висину или развојну трупу у предшколској усавању: фактори који утичу на одлуку родитеља*, кандидата Јоване Миленковић и *Извештај комисије за оцену и одбрану наведеној завршној ради* број 01-2885/1 од 21.06.2018. године.

II. Извештај Комисије ставља се на увид јавности објављивањем на сајту Факултета. Завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије стављају се на увид јавности у библиотеци Факултета.

III. Рок објављивања: 8 дана.

IV. Примедбе и предлози на урађени завршни рад на мастер академским студијама и извештај комисије достављају се у предвиђеном року преко пословног секретара.

Достављено администратору и библиотеци, и истакнуто на огласној табли 22.06.2018. године.

**ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,
 ЈАГОДИНА**

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА
 УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ, ЈАГОДИНА**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, бр. 01-4711/1, донетој на седници одржаној 06.11.2017. године, образована је Комисија за оцену и одбрану завршног рада на мастер академским студијама, под називом *Упис детета у васпитну или развојну групу у предшколској установи: фактори који утичу на одлуку родитеља*, кандидаткиње Јоване Миленковић, у саставу:

Председник:

1. Др Сунчица Маџура, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Специјално педагошке и психолошке науке (интерполарни ниво)*

Чланови:

2. Др Емина Копас-Вукашиновић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Педагогија*, члан
3. Др Јелена Старчевић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Специјално педагошке и психолошке науке (интерполарни ниво)*, ментор

На основу процене мастер рада Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Мастер рад под називом *Упис детета у васпитну или развојну групу у предшколској установи: Фактори који утичу на одлуку родитеља*, написан је у обиму од 62 странице.

Након садржаја рада (1 страна) следи текст мастер рада, који је систематизован у следећа поглавља:

1. Увод (3 стране)
2. Развој инклузивног образовања (7 страна)
3. Специфичности улоге родитеља детета са сметњама у развоју (2 стране)
4. Родитељи као важни сарадници и подршка инклузивном образовању (3 стране)
5. Истраживања о сарадњи и подршци између васпитача и родитеља (3 стране)

6. Предмет и циљ истраживања (1 страна)
7. Методолошки део (1 страна)
8. Резултати и дискусија (13 страна)
9. Закључак (3 стране)
10. Библиографија (2 стране)
11. Прилози (18 страна)

У **Уводном поглављу** рада истакнуто је значење појма инклузије које се тиче могућности укључивања сваког детета у редован систем образовања, односно једнаког права и доступности образовно-васпитног система за децу којој је потребна додатна подршка. Термин „деца којој је потребна додатна подршка“ односи се на много различитих група деце, а то су деца којима је помоћ потребна услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, деца погођена сиромаштвом, ратним сукобима, деца без родитељског старања и деца којој је због много других разлога помоћ потребна. У овом раду фокус је на деци са сметњама у развоју, односно истраживани су разлози који утичу на одлуку родитеља деце са сметњама у развоју приликом њиховог уписа у васпитну или развојну групу у оквиру предшколске установе.

Развој инклузивног образовања кандидаткиња започиње представљањем *Законских основа инклузивног образовања* које укључују разлоге и основе за увођење инклузивног образовања, а то је право на квалитетно образовање доступно свима, прописано Конвенцијом о правима детета и другим међународним и домаћим прописима и документима којима се концепт инклузивног образовања креира, усваја и спроводи, најпре у свету, а затим и у Србији. Потом следи указивање на *Добити од увођења инклузивног образовања* које се уочавају код свих учесника образовног процеса – деце, учитеља/васпитача и родитеља. Добити за децу са сметњама у развоју су добри социјални односи, развој комуникације и пријатељства, развој самопоуздана, напредак у образовним постигнућима. За децу која се типично развијају, то је постизање больших образовних постигнућа, развој емпатије, толеранције, као и позитиван став према различитостима који се развија и код њихових родитеља. Васпитачи/учитељи добит имају у погледу повећавања свог самопоуздана, проширивања искуства и јачању професионалних компетенција. У подцелини *Разумевање и начини подршке деци која имају тешкоће* наглашена је важност међусобне сарадње свих учесника инклузивног образовања и уклањања баријера у свести непосредних учесника у процесу инклузије, односно важности формирања позитивног става према различитостима и пружању подршке онима којима је то потребно. Први корак у томе је разумевање потреба и тешкоћа дете са потребом за додатном подршком, а онда проналажење начина којима се потребе могу задовољити и побољшати квалитет њиховог живота. У складу са тим, кандидаткиња издаваја принципе пружања подршке: помоћ пружати неупадљиво, поштујући достојанство те особе; дете је партнер у инклузивном процесу и треба бринути и о томе шта оно жели; родитељи/старатељи су партнери; помоћ детету и породици је најчешће неопходна у свим периодима развоја детета. У оквиру овог поглавља говори се и о *Теоријским ослонцима инклузивног приступа*, а то су социјални конструктивизам, културно-историјска теорија Виготског и еко-системски приступ.

Поглавље Специфичности улоге родитеља детета са сметњама у развоју приказује са којим тешкоћама и изазовима се суочавају родитељи деце са потребом за додатном подршком, баријере на које наилазе и које им додатно отежавају ситуацију у којој се налазе. Тако је присутна изражена забринутост родитеља у вези са прихватањем детета у вртићу или школи од стране вршићака и учитеља/васпитача, као и брига да ли ће дете моћи да савлада предвиђени програм. Основна стратегија у превазилажењу проблема је омогућавање ангажовања родитеља у процесу васпитања и образовања. На тај начин се доприноси бољим образовним постигнућима њихове деце.

Наредно поглавље **Родитељи као важни сарадници и подршка инклузивном образовању** развија тему покренуту у претходном поглављу, о укључености родитеља у образовање своје деце и стварању позитивне атмосфере и партнёрског односа са васпитачима. Кандидаткиња наглашава да је за стварање партнёрског односа између породице и вртића/школе, неопходно успоставити однос узајамног поверења које има уједно мотивацијску и терапијску функцију, а при том обезбеђује емоционалну и социјалну подршку породици.

У поглављу **Истраживања о сарадњи и подршци између васпитача и родитеља** сажет је преглед студија у вези са оним што је забележено у пракси, у којима је један од главних закључака да се родитељи суочавају са тешкоћама у остваривању сарадње са стручњацима из образовног и здравственог система, јер их они често доживљавају као презахтевне, презаштићујуће и преплављене осећањима.

Предмет истраживања, које је кандидаткиња спровела, односи се на испитивање разлога због којих се родитељи приликом уписа деце у предшколску установу за васпитну или развојну групу. Другим речима, циљ истраживања је утврђивање фактора који доприносе томе да родитељи упишу дете у васпитну групу и фактора који доприносе томе да упишу дете у развојну групу у предшколској установи. Фактори чији је значај испитиван овим истраживањем су следећи: 1) Информисаност родитеља о инклузивном образовању, 2) Опажање родитеља да ли установа омогућава/ограничава остваривање права детета на упис у васпитну групу, 3) Опажање нивоа стручности/професионалних компетенција васпитача у раду са дететом (дефектолог и медицинска сестра васпитач у развојној групи, васпитач у васпитној), 4) Опажање могућности за успешну сарадњу са васпитачима у предшколској установи, 5) Опажање нивоа стручности/професионалних компетенција других запослених у предшколској установи (педагога, психолога, директора), 6) Искуства других родитеља деце са развојним тешкоћама у предшколској установи, 7) Врста и степен развојне тешкоће детета. Кандидаткиња је указала на то да ће поред утврђивања најважнијих фактора који утичу на одлуку о упису детета у васпитну или развојну групу у предшколској установи, бити идентификовано да ли је одлука о томе у коју су предшколску групу уписали дете повезана са плановима родитеља за даље образовање детета.

У **методолошком делу рада** кандидаткиња описује узорак истраживања, методе које је користила приликом прикупљања података и начин обраде података. Истраживањем је обухваћено осам родитеља деце са сметњама у развоју која похађају васпитне и развојне групе у предшколској установи. Петоро родитеља је уписано децу у развојну групу, с тим што је дете једног родитеља било уписано најпре у васпитну

группу, а потом премештено у развојну, док је троје родитеља уписало децу у васпитну группу. Као основна метода прикупљања података коришћен је структурисани интервју са унапред припремљеним питањима која се тичу фактора одлуке родитеља у коју предшколску группу ће уписати своје дете, као и планова за даље образовање детета. Након спроведеног интервјуа родитељи су замољени да рангирају по значају пет најважнијих фактора који су утицали на њихову одлуку о упису детета. Обрада података истраживања вршена је путем анализе садржаја и идентификовања оних фактора које родитељи наводе као најважније за одлуку, као и на утврђивање важности осталих фактора који могу бити у вези са одлуком родитеља.

Резултати и дискусија приказани су текстуално и систематизовани по редоследу питања из упитника и одговора које су родитељи давали.

Најважније налазе овог истраживања могуће је представити путем следећих констатација:

1. У погледу информисаности родитеља о инклузивном образовању примећује се да информисаност, мада итекако важна, не мора бити пресудна приликом доношења одлуке. На основу одговора двоје родитеља деце из развојне групе – знају само онолико колико су сопственим истраживањем открили и одговор о слабој информисаности – можемо закључити да би било важно да обавештеност буде покренута од стране предшколске установе.
2. Када је у питању опажање родитеља да ли установа омогућава/ограничава остваривање права детета на упис у васпитну группу, можемо приметити да од осам родитеља, двоје је наишло на одређену врсту препреке у вези са предшколским васпитањем и образовањем свог детета. Такође, два од три родитеља који су децу уписали у васпитну группу, истичу да су имали подршку (директорову, извештај лекара да је дете потребно укључити у колектив), која у случају детета без потребе за додатном подршком, не би била потребна. Овај фактор, дакле, има одређен значај.
3. Стручност васпитача као фактор одлуке више истичу родитељи деце у развојној групи.
4. Родитељи деце из развојне групе имали су у извесној мери већа, односно позитивнија очекивања у погледу сарадње. Како већина родитеља није знала шта може да очекује у погледу сарадње, овај фактор, мада је важан, није од посебног значаја за доношење одлуке.
5. Мада стручност осталих запослених сматрају важном, питање је колико су имали сазнања о томе. Нема значајне разлике у одговорима између две подгрупе родитеља и делује да овај фактор није био од значаја за њихову одлуку.
6. Искуства других родитеља су веома важна и овај фактор је међу најзначајнијима приликом доношења одлуке о томе где ће уписати своје дете. Неформални разговори које родитељи воде међусобно драгоценi су им због размене искустава и боље информисаности о томе како се одвија инклузивно образовање у пракси.
7. Већина родитеља чија су деца у развојној групи наглашавају не само да врста и степен тешкоће утичу на одлуку, већ да би требало да буду од пресудног значаја.

Родитељи деце из васпитне групе увиђају један други фактор развоја – окружење вршињака без тешкоћа, који могу бити у зони наредног развоја у области где је детету са тешкоћама потребна помоћ.

8. Родитељи деце из развојне групе као најважнији фактор рангирали су на првом месту врсту и степен тешкоће детета, а након тога следе стручност васпитача, емотивни аспект односа и рада у вртићу, искуства других родитеља, недовољна информисаност о инклузивном образовању и препреке у виду недостатка информација и неприхватања детета у васпитној групи. Оквирни редослед значаја фактора за родитеље деце из васпитне групе изгледа другачије: стимулација развоја боравком у групи деце без тешкоћа; искуства других родитеља; подршка стручњака или директора предшколске установе; информисаност о инклузивном образовању.
9. Врста групе у којој дете борави има утицаја на планове за даље образовање детета. Започињање образовања у редовном систему – у васпитној групи – повећава вероватноћу наставка образовања у редовном систему, осим ако родитељ, односно дете нису имали непријатна искуства. Подаци указују на уску повезаност предшколског и основношколског образовања, односно на закључак да се темељи инклузивног образовања постављају у предшколској установи.

Рад садржи библиографију од 28 референци релевантних за обраду теме. У прилозима рада дата су питања за интервју са родитељима и транскрипти интервјуа.

Закључак и предлог

Полазећи од чињенице да је у току имплементација инклузивног образовања у Србији, мастер рад *Упис детета у васпитну или развојну групу у предшколској установи: фактори који утичу на одлуку родитеља* остварује значајан допринос у сагледавању овог процеса, односно чиниоца који подржавају и који инхибирају укључивање деце у редовни систем васпитања и образовања, посматрано из угла родитеља. Заснованост на научно утемељеним поставкама које се тичу инклузивног образовања, одабир релевантне литературе, аналитички приступ проблему истраживања, обради и тумачењу добијених података, као и систематичност и јасноћа у презентовању резултата истраживања и закључака, потврђују квалитет овог завршног мастер рада, као и кандидаткиње.

Комисија, у складу са наведеним, предлаже Наставно-научном већу Факултета да усвоји поднети Извештај и одобри јавну одбрану завршног мастер рада, кандидаткињи **Јовани Миленковић**

К о м и с и ј а

1. Др Сунчица Маџура, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Специјално педагошке и психолошке науке (интерполарни ниво)*, председник

Маџура

2. Др Емина Копас-Вукашиновић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Педагогија*, члан

Е. Копас-Вукашиновић

3. Др Јелена Старчевић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област *Специјално педагошке и психолошке науке (интерполарни ниво)*, ментор

Јелена Старчевић